

ՎԵՆԵՏԱՅԱՑ

(Ցես յ'էջ 333)

ԱՅՍ երկու Գէորգաց ժամանակակից երրորդ մ'ալ կայ շատ անգամ յիշուած, և ազգակցաց մէջ նշանաւոր՝ հարըստութեամբ, կամ երկրատէր ըլլալով՝ իր վաստակի աղբիւրն ալ եղած է միջնորդութիւնն, սանսէր ըլլալն, այլ և լեզուագիտութիւնն, որով շատ հեզ թարգման եղած է թուրքաց. բայց թերեւս յաջողութեանն գլխաւոր պատճառն եղած է իր հայրենիքն կամ հայրն, որ կոչուի թիւոդոր Էնսարացի, ⁽¹⁾ և մի անգամ սխալմամբ նոտարի գրչին կամ ականջին՝ իսիդոր գրուած: Ասոր ի վերնտիկ գալն յայտնի չէ, որով և Գէորգայ այս քաղքիս թէ ի Էնսարիա ծնանիլն, (որ աւելի հաւանական է). մահուան թուականն յայտնի է ԺԷ դարուն սկիզբները, 96 տարուան նշանակուած, որ իր որդւոց ծննդեան թուականաց համեմատելով՝ չափազանց կ'երեւի. վասն զի ըստ մահուան թուականին՝ ինքն ծնած կ'ըլլայ 1512ին, իսկ իր պայազատ որդին (Ստեփան) կը ծնանի իր 75 կամ 76 տարուան եղած ատեն: Եւ որովհետեւ հարկ եղաւ յիշել սերունդը կամ ազգաբանութիւնը, ներկայացնենք նախ ինչ որ յայտնի է մեզ ի մկրտագրոց, ի պատկագրոց և ի նոտարաց, նա եւ ի կտակէն Գէորգայ. որ մահուանէն տարի մ'առաջ 7 զաւակ ունէր կենդանի, երկուքն մանչ և հինգ աղջիկ.

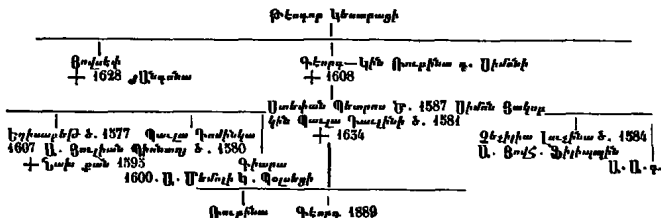
Եղիսաբեթ կամ Իզապել, մկրտուած ի 20 հոկտ. 1577

Պաւլա Դոմինիկա, մկ. 3 մարտի, 1580.

Սիմոն Գակովը, մկ. 31 հոկտ. 1581

Ջեյիկա Լուչինա, մկ. 29 հոկտ. 1584

Ստեփան Պետրոս, մկ. 14 ապրիլ. 1587

Գիարա, որոյ ծննդեան թուականը չեմ գտած

Ա.Ա. աղջիկ մ'ալ նաեւ անուամբ անծանօթ :

Ասոնց մայրն, կինն Գեորգայ՝ էր մեզի արդէն ծանօթ Հայոց տնպահին Սիմոնի (տ. երես 148) դուստրը, Ռոսթիկա անուամբ (Rubina) :

Գեորգայ ծանօթ յիշատակք իբր 40 տարիներու միջոց են. (1571—1608). բնակութեան թաղն եղած է ի Ս. Յովհան, ի տունն Հայոց. ասով կը պարզուի անոր պահպանի (Սիմոնի) հետ խնամեանալն նախ քան զ' 1577 : Առաջին յիշատակն է՝ Ochatan թերեւս Յովնաթան անուամբ ազգայնոյ մի գործակալ ըլլալն (3 հոկտ. 1571), անոր 289 դուկատ առնելիքը պահանջելու Տոլֆինոյ կոչուած գրամանդանէն (banco). այս բանին վկայ եղած է մեր նախածանօթ Գեորգն Յովհաննիսեան : — Երեք տարի վերջը (1574, մարտ 3) Կարկասեցի Սիմոնի հետ որ նոյնպէս ի Հայոց տան բնակէր, կը վկայէ Շաւաշաք անուամբ Զուղայեցոյ համար, որ ութ ամիս առաջ եկած էր, և այսպէս կոչուի, այսպէս ալ գրուած է անունն ծովային մարտատան մէջ. ուրիշ Շաւաշաթի (Հալէպցիի) որդի մ'ալ (Աղեքսանդր) այս վկայից վկայ կ'ըլլայ : Իբրեւ թարգման թուրք (թերեւս և պարսիկ լեզուի) կը յիշուի (1575 մարտի 18) ուրիշ Զուղայեցոյ (Բասսայ. ո. Մարգարէի) խնդրոյ մէջ : Երկու տարի վերջը (1577, մայիս 14) Պալլի Ահմէտ անուամբ Ամասիացի թուրքի մի փոխ կուսայ 120 դուկատ, և գրուական կ'առնու անկէ երեք ծրար երկու տեսակ մետաքսի, որ զեռ ի մաքսատան էին, իր քով պահելու պայմանաւ : Ուրիշ Ահմէտ մ'ալ (Պէկպազարցի հաճի Հիւսէինի որդի) 1589 տարւոյն սկիզբը (2 յանուարի) մահուան վտանգի մէջ ըլլալով, նոտարի հետ կը կանչէր զԳէսրզ և զՄարկոս ո. Յակովբայ, թարգմանելու իր ըսելիքը, որ էր իր ստացուածոց, դրամոց և լաթեղինաց ժառանգ կարգել իր հօրեղբորորդին (Եղուսթ). իրեք հայրենակից Պէկպազարցի թուրքք ալ վկայ կ'ըլլան կտակին :

Շատ տարիներ այս թուականէն ետքը՝ իր գաւակաց ծննդեան յիշատակէն զատ՝ ուրիշ բան չեմ գտած Գեորգայ նկատմամբ. այլ կ'երեւի թէ այն միջոցին (իբր 13 տարի) բաւական յաջողած ըլլայ իր միջնորդութեան արւեստով. վասն զի անկէ ետեւ գետիկներ կամ արտեր գնելու զբաղած կը տեսնուի. և նախ 1592ին վերջերը (զեկտ. 27) վենետկոյ սահմանէն շատ հեռու Պերկամոյ գաւառին մէջ, Պրեմպանա կամ Պրեմպոյ վիճակին Պիանոյ կամ Պիանգիվալլէ գեղին, (որ հիմայ կոչուի S. Giovanni Bianco Գաբիդելլի մասին մէջ) 12 արտաչափ (campo) մշակուած գետին կը գնէ 600 դուկատի՝ Ալզայինոյ Սալվատոր անուամբ մէկէ մի, և նորէն անոր վարձու կու տայ գնածը, պայմանաւ վեց ամէն վեց ամիս շահն կամ վարձքը առնուլ 50¹⁰, այսինքն 60 դուկատ տարեկան : Բայց գրեթէ տարի մի վերջը (11 հոկտ. 1593) առուտուրը կը փոխէ. գետինը կը՝ դարձնէ իր հին տիրոջ, ետ կ'առնու սուած 600 դուկատը : Յայտ է որ անոր տեղ աւելի մօտ և շահաբեր երկիր մի գնել կ'ուզէր, միանգամայն շատ աւելի

ընդարձակ, և արդէն տեսեր քններ որոշեր էր. վասն զի քիչ օր վերջը (26 հոկտ.) կը սկսի այս նոր առուսուրը՝ բուն վիենետկոյ գաւառին Նոպէ վիճակին Սալցանոյ գիւղի վիլլադիկա կոչուած մասին մէջ⁽¹⁾։ Այս գետինն 38 արտաչափ էր, կէսն Մարգոյ Տոլլէ անուամբ մէկուն, որ դաշնադրեցաւ վաճառել ամէն մէկ արտը 129 դուկատի, միւս կէսն ալ լուկրեցիա կորդեզի (Lucrezia Cortesi) անուամբ ազնուական ակնոյ մ'էր, որ գրեթէ նոյն գնով առաւ իր մասը. բովանդակ գինն կամ ծախքն եղաւ 5160 դուկատի, որոյ համար նախ 1000 դուկատ առաւ, մնացածն ալ քիչ քիչ յետոյ վճարեց⁽²⁾։ Այս գետնոյն մօտ նոյն Սալցանոյ գիւղի մաս համարուած Ռոլիեկոյ տեղւոյ մէջ ալ 1¹/₂ կամ երկու արտաչափ տեղ գնեց, և բովանդակն 40 արտաւար հաշուեցաւ. զոր թէպէտ իբր 10 տարի վերջը (1602, յաւ. 8) Գէորգ 2000 դուկատի վաճառեց Ալվիզէ Կրիմանեայ ազնուականին՝ ազգականի նոյնացեղ զըքսի ժամանակին, որոյ Մարիամ աղջկան օժտէն առնուեցաւ գինն և զրաւի դրուեցաւ ի դրամանոցն (zecca), և առաջուան գնածին նման՝ նորէն ինքն (Գէորգ) վարձեց իր ծախածը 120 դուկատի վարձքով, սակայն յետոյ զարձեալ իր և իր որդւոց ձեռքը մնաց երկրին, որ և այնպէս յիշուի 40 և աւելի տարի ետքն ալ. նա և անոր վրայ արտաւար մի աւելցընելն ալ, զոր յամի 1597 (յանու. 24) գնեց նոյն վիլլադիկայի մէջ իր մէկ փեսային ձեռքով, 131 դուկատի, Պրեցցազոյ (Prezzato) Միտտիչ անուանեալ տեղացիէ մի։

Մինչև այս ժամանակներս Գէորգ միջնորդութեան գործն ալ չէր թողած, ընկերակցութեամբ ուրիշ նշանաւոր միջնորդի և վաճառականի մի, որ էր Մարկոս Մոռաստ որդի Յակոբայ. հիմայ արդէն տարիքն առած ըլլալով՝ ուղեց ետ քաշուի ի գործոց։ Երկու ընկերակիցք և շահակիցքն ներկայացան նոստարի (ի 28 մայիսի, 1596), յայտնեցին և վաւերացուցին իրենց բաժնուիլն, ամեն հաշիւ մաքրած, և իրարմէ բնաւ առնելիք տալիք չունենալով, որպէս զի իրենց ժառանգք ալ չկարենան իրենցմէ բան մի պահանջել։ Ասկէ վերջը Գէորգ 12 տարի ալ ապրած է հանգըստեամբ, իր գնած 40 արտաւար երկրին բերքը կամ վարձքը վայելելով, իր զաւակաց և թոռանց խնամքով և սիրով։ 1607ին (օգոստ. 8) կը կանչէ իր տունը (որ այն ատեն Ս. Փեւլիքս Թադին մէջ էր), նստաբը (Տրեւիզան, Zuandrea կամ Gio. Trevisan) և զրել կու տայ համառօտ կտակը. թէ և դեռ մտօք ալ մարմնով ալ առողջ եմ կ'ըսէ, բայց ծերացեր, անոր համար կ'ուզեմ գործերս կարգաւորեալ թողուլ. և յետ յանձնելոյ զհոգին առ Աստուած և առ Ս. Աստուածածին, առանց մի առ մի յիշելոյ ստացուածքը՝ զամենքն ալ կը թողու հաւասար իր երկու որդւոց, Մոնփանի և Սիմոնի. իսկ իր հինգ զըս-

1. Villa Villatica sotto la piove di Salzano, podesteria di Noale, territorio Trevisano.

2. Ինչպէս կը նշանակուի յաջորդ տարին (1594, յանուարի 27ին), 500 դուկատ վճարելն առ Լուկրեցիայ, մարտի 10ին 200 դուկատ, և այլն։

տերաց՝ բան մ'ալ չեմ թողուր կ'ըսէ, որովհետեւ զանոնք կարգեցի և ամենուն ալ սուի ինչ որ պատշաճ համարեցայ. իսկ բարերարութեան տեղեաց համար՝ ինչ որ պատշաճ համարին որդիքս՝ տան։ — Դասերաց տուածէն կը յիշուի միայն Ջապելի կամ Էղիսարեթի տուածն, որ էր 800 զուկատ, զոր անոր այրիկն (Յուլիան Պիոնտոյ Ֆիորենտին կամ Ֆիորենցացի) բնդեղինաց և ալեր ամբարապետաց քով շահու գրեր էր. հիմայ (թերեւ կատկածելով հօրը մահուանէն ետեւ լստանգուելու) Ջապել աղայեց գնայրը, և սա յանձն առաւ ներկայանալ նոտարի, իր կտակն բնելէն ամիս մի վերջը (25 մարտ, 1607), և այլ զուամբը (800 զուկատ) գարձընել իր Սալցանոյ գիւղի երկիրներէն 10 արտավարի վրայ, տարին 48 զուկատ շահ տալով Ջապելի. և այս բանին հօգը յանձնեց իր Սիմոն որդւոյն։ Շատ տարիներ վերջը (1635, մարտ 21), միւս որդին Ստեփան այս զուամբը կամ օծիտը՝ ամբո ղըշարձուց իր քովը՝ Ջապելին, որ այն ատեն այրի էր մնացեր, և երկուքն ալ մէկմէկու անդորրագիր տուին։ Դստերը օծիտը կամ ժառանգութիւնը ապահովցընելն՝ Գէորգայ վերջին յիշուած գործն է. անոր վրայ տարի մի և ամիս մի ալ ապրեր է, և ի 20 ապրիլի 1608ին, վախճաներ է, ըստ վերջգրածին՝ 96 տարուան, ջերմով և վէրջով մի հիւանդացեալ, Ս. փելիքս եկեղեցւոյ թաղին մէջ, ուր և թաղուած է հաւանօրէն։⁽¹⁾

Գէորգայ դստերաց առջիննէն՝ Ջապելի ամուսինն էր Յուլիան Պիոնտոյ, Ջելիլիայի՝ Յովհան Ֆիլիպպին, Գիարայ՝ Մեմուի մականունանալ է. Պօլսեցի, իսկ միւս երկուց, անանուանն և Պաւլայ Դոմինիկայ, ամուսնաց՝ մին կուսի Յովհ-Ալետոն Ալեաննի (Aleanni Zuan Antonio), միւսն Ստեփան Էպօարոյ (Gazaro) գրուած, որ թերեւ Ղազար Հայ բլլայ. բայց ասոնց որն որուն բնկեր էր՝ չեմ գտած։

Յիշուեցաւ ի սկզբան Գէորգի մէկ եղբայրն՝ Յովսէփ, սա իրմէ քսան տարի վերջը (1627) վախճաներ է յԱնգոնա. յաջորդ տարին (1628, յան. 17) Գէորգ Գոքիլիա սանտէրն և չորս ազգային վաճառականք՝ նոտարի առջեւ երդամամբ կը վկայեն, որ Յովսէփայ գործակալն և խաշեղբայրն (compare) Գաւրուստ Ուշուշուրու (Ventura Ugerlu գրուած), ըսեր է թէ Յովսէփ պատուիրած է որ իր ստացուածքը Անգոնայի Հայոց տան վերակացու՝ Բարդոյի քովն է (Bardo Cester, թերեւ Էսդովագործ), պէտք է առնուլ և տալ Ջաքարիայի որդի Մարկոս սարկաւագին, որ իր ազգականն է, և իր թաղման ծախքը հոգացեր էր։

1. Նոյն իր կտակն ըրած տարին, (1607) և իրմէ առաջ (փետր. 17) իր գործակիցն ալ Մարկոս Մուրատ սանտէր, ըրած է իր կտակը, բայց հինգ տարի վերջը վախճաններ է 90 տարուան (1612, մարտ 3), ստացուածքը թողլով իր Կատարինէ կնոջ, և անոր մահուանէն ետեւ՝ իր որդւոյն Յակովբայ. իր կենօքը բարերարութեան տեղեաց բաւական բան տուած ըլլալով՝ նոր բան չի թողուր. միայն կը պատուիրէ որ Հ. Կոստանդ անուամբ Դոմինիկանէ մի 70 զուկատ առնելիք ունի, զայն առնուն և իր հօգուցն համար պատարագի բախեն։

Գալով հիմայ Գէորգայ որպօս, Սիմոնի յիշատակ չեմ գտած հօրը մա-
հուանէն վերջը . իսկ Ստեփան շատ հեղ կը յիշուի, և գրեթէ միշտ իր
հօրմէն ժառանգած երկիրներուն համար, ամբողջ 40 արտաշափին, ուսկից
կ'երեւի որ Սիմոն շատ վախճանած ըլլայ, 1620էն առաջ . վասն զի այս
թուականէս կը սկսի յիշուիլ Ստեփանի զիտինները ծախեն կամ վարձեն.
նախ (սեպտեմբ. 26ին) իր հօրը՝ զատ տեղ մի Վերին Ռովիկոյ (կամ Sabrosi)
գնած արտաշափ գետինը կը ծախէ 150 դոկատի (Աղեքսանդր Պոծայ վե-
նետկեցի վաճառականի մի) . երկրորդ տարին կը դաշնադրի (15 յանու.
1624), նոյն Աղեքսանդրի ծախել մէկուկէս արտաշափ գետին ալ ի վիլլա-
տիկայ, արտաշափն 130 դոկատի, բայց Աղեքսանդր բաւական ապահովուած
չհամարելով՝ դաշինքը կ'աւրեն նոտարի առջեւ :

Ստեփանի Չեչիլիա Լուչինա քոյրն կ'ապրէր Էրկանը հետ վենետկոյ
Բորդոյ կրուարոյ վիճակին Տիզանայ (Tisana) գիւղի Ս . Միքայէլ (S. Mi-
chiel del Quarto) բնած կողմը, ուր տուն և տեղ ունէր, բայց այրիկն
(Ֆիլիպպին Յովհան) ծախեր էր զանոնք տեղւոյն քահանային, և գինն ա-
ւանդեր էր Տիզանայի գիւհնատան . 1626ին սկիզբը (24 յանու.) Ստեփան
իր քրոջ խնդրելովը՝ գործակալ մի դրաւ (Մարտին Ալպերդինի) որ այն գու-
մարէն 188 դոկատ հանէ, որպէս զի Չեչիլիա նորէն իր տունը և տեղը
գնէ . և անշուշտ այնպէս եղած է : վերը յիշեցինք Ստեփանի միւս քրոջ
(Չապելի) ալ ըրած տիրութիւնը կամ օգնութիւնը . այն առթին՝ 800 գու-
կատը ճարելու համար 10 արտաշափ գետին ծախեր էր Նիկոլ . Պալաոյոյ
(Nicolo q. Pompeo Baldo) (24 մարտի, 1635) . այս պայմանաւ որ ինքն
իր ծախածին վարձուոր ըլլայ 5½ առ հարիւր շահ վճարելով, և եթէ հինգ
տարուան մէջ վճարէ՝ նորէն երկիրն իրեն զառնայ . և այնպէս ալ կ'ընէ ու
կ' տիրանայ իր տեղւոյն : — Նախընթաց տարին (1634) վախճանած էր
Ստեփանի կինն Պաւլա Պաւլինի, որուն հետ պսակուած էր 1613ին . սա
օժիտ բերած էր 2000 դոկատ, 500 դոկատի ալ հագուատ, և այլն, որ
չափաւոր հարբասութեան նշան է, այն ատենուան ստակի արժէքին համե-
մատ . և որովհետեւ անկտակ մեռաւ, ըստ օրինաց վենետկոյ՝ ընչից երրորդ
մասն կ'ինկնար Էրկանը, մնացեալն՝ օրդոցը . հիմայ Ստեփան երկու գաւակ
ուներ, մանչ մի և աղջիկ մի . զսա՝ որ իր մօր անուամբ Ռաբրինա կոչեր
էր, արդէն կարգեր և օրինաւոր օժիտը առեր էր . ուստի իր կնկան 2500
օժտէն առաւ իրեն ընկած երրորդ մասն 833 դոկատը . իսկ իր (հօրն ա-
նուամբ) Գէորգ օրդոյն մնաց երկու բաժինն, այսինքն 1666 դոկատ . այս
գումարին տեղ հայրն տուաւ Գէորգայ 100 դոկատի ինչք, մնացեալ մեծ
գումարին համար ալ Սալցանոյ գեղին երկրէն տուն մի և 15 արտաշափ,
որ կտորն որ ուզէ . այս բանս նոտարի առջեւ Տիրամօր եկեղեցւոյն (S.
Maria Mater Domini) աւագերիցուն տանը մէջ գրուեցաւ, և Գէորգ իր
հօրը անդորրագիր տուաւ, (19 մայիս, 1635) : — Նոյն օր նոյն տան մէջ
Գէորգ իբրեւ արդէն չափահաս խնդրեց որ ինքնագլուխ ըլլայ՝ հայրական իշ-

խանութիւնէն ազատուած. ըսել է թէ 20 տարեկանի մօտ էր. հաւանեցաւ հայրն, և նօտարական գրով հաստատել տուաւ. « և ի նշան ազատագրութեան, կ'ըսէ նօտարն, իր Աստուծմէ խնդրած հայրական օրհնութիւնը տուաւ որդւոյն. և երկուքն ալ փոփոխակի խոստացան և պարտաւորեցան հաստատ պահել այս դաշխնը » :

Գէորգ Գէորգեան արդեօք իր մօր օժտէն ժառանգած գետինը զատմ'ց ու առանձին բանեցուց, եթէ նորէն հօրը դարձուց՝ անոր զինը առնելով. — յետինս հաւանական կ'երեւի. որովհետեւ իր ազատագրութենէն չորս տարի վերջը (1639, փետր. 22) վիլլատիկայի մէջ ունեցած ամբողջ 40 արտաւ չափը վարձու տուաւ Բուլ. Պորտուզուծոյ (Giuliano Portoluzzo) Սալցաւ նացի մէկու մի, իրեք տարուան համար. այսպիսի դաշամբ, որ սա ստակի տեղ տարուէ տարի տայ իրեն 55 քոս (staro) լաւ, մաքուր, չոր ցորեն, 45 տակառ գինի զուս (vin collado mastelli 45 a mosto), տեսակ տեւակ փայտեղէն կէս կէս չափ, քոս մի կորեակ, քոս մի կարմիր աւելի հունտ, և իրբեւ ընծայ՝ Ամենայն Սրբոց տօնին (նոյեմբ. 1) զոյգ մի սագ, Նոնդեան տօնին՝ 3 զոյգ որձաւ, խոզ մի 100 լտրանոց. բարեկենդանին՝ 3 զոյգ հաւ, զատկին՝ 200 հաւկիթ. Ս. Պետրոսի տօնին ալ 3 զոյգ վաւեակ. և զայս ամենն ալ վարձուորն պարտական էր բերելու ինչուան ի Մեստրէ, որ վենետիկոյ ցամաքին մօտիկ և գլխաւոր նաւակայ աւան մ'է. ինչպէս որ կ'ընէր և կը վճարէր առջի վարձուորն ալ: Ընդեղինաց և գինւոյ չափերն ալ Տրեւիս քաղաքին չափերովն են, որոյ գաւառին սահմանուած էին վարձեալ արտերն:

Այս յիշատակէս վերջը զգանելով ուրիշ քան Գէորգայ որդի և Գէորգայ հայր Ստեփանոսին, հարկ է բարով վայլէ ըսենք իր վարձուորին ընծայելիքը, և թողումք որ ժամանակն յայտնէ իր վախճանը և այն գետիններուն ժառանգները: — Որդւոյն Գէորգայ ալ մասնաւոր յիշատակ մի ծանօթ չէ. բայց եթէ 1650ին (օգոստ. 19) իրբեւ 50 ազգային վաճառականաց հետ (որոց աւանտուն անուանքն ալ գրուած են) միաբանելով կը խնդրէ, որ այն ատեն ի վենետիկ գտուող նշանաւոր (և շատ ալ նշանաւոր, իրաւ կամ սուտ) թուլմաս վառքասպետն (որ երբեմն եպիսկոպոս կ'ըսուի, երբեմն պատրիարք) իրենց պաշտպան մի ընտրէ զիրենք խաբողներէն. յետոյ ոմանք զնոյն ինքն կ'ընտրեն պաշտպան իրենց պարտականաց հետ գատաստանին համար: — Թուի թէ նոյն ինքն Գէորգ է (Giorgio Punes) գրուած, իբր Փանոս, Ստեփան որ 15 տարի վերջ ալ (1665, հոկտ. 29) 30իւ չափ ազգայնոց հետ երեսփոխան կը կարգեն իրենցմէ մէկը՝ Սարուխան Բ. Բակուրայ, որ Քառասնից գատարանին մէջ բողբոջէ Կիպրոսի մաքառուաց դէմ, զիրենք նեղեցնուն համար: — Ա'լ աւելի շատ տարիներէ վերջը (1689, յունիս 9) վերջին անգամ (իմ ծանօթութեամբ) կ'երեւի Գէորգ իրբեւ կնքահայր Յովհաննէս Զէյսի կոչուած ազգայնոյ մի որդւոյն մկրտութեան, զոր Գալուստ կամ իտալ. օրէն վենետուրա կ'անուանեն. այն ատեն Գէորգ կը բնակէր ի Ս. Բուլիան

Թաղի և Թերեւս ի նոյն իսկ ի Հայոց տան : — Ասով կը վերջնայ այս կեսաւարացի Թէոփորեան տոհմի Գէորգեանց՝ մեր գիտցած 120 տարուան յիշատակն՝ ի Վենետիկ :

Եւ որովհետեւ զատոնք յիշելնուս զյիսուոր առիթն էր իրենց երկրատէր ըլլալն, համառօտիւ յիշենք հօս քանի մի ուրիշ ժամանակակից ազգային երկրատէր ալ, Վենետիկոյ ցամաքին այլեւայլ կողմեր. որոց մէկն է մեր Հայոց Տնպահից կարգին յիշեալ Ղազար Պարսկահայն. որ յամի 1614 (մայիս 6) իրեն գործակալ կարգէ Պատուայի սահմանին մէջ եղած անուանի Պրալիա (Praglia) Բենեդիկտեանց վանքի մեծաւորը, որպէս զի Ֆրիոյէ գեղին մէջ իր ունեցած 16 արտաշափ գետինին վարձքը առնու ի վարձուութէն : — Մէկ այլն է Մեյգոն ո. Յովնաննոն, որ 1617ին (սեպտ. 18) կտակը գրել տալով, կը յիշէ Տրեւիզի Ս. Վլաս (S. Biagio) գեղին մէջ ունեցած գետինը, զոր կը թողու իր Լուկրեցիայ կնոջ, մինչեւ որ զայ կառայետ՝ իր եղբոր կամ քրոջ որդին. իսկ ինքն քանի մի տարի վերջը մեռած է (13 փետր. 1625) : — Ժէ դարու կիսուն Յովսէփ Գրիգորի որդի մէկ մի՝ նախ արտաշափ գետին մի գնած է ի Մէրոյ Բորդոկրուարոյ վիճակին մէջ, որ վերը յիշուեցաւ, 1649ին (հոկտ. 28). յետոյ (1651, յուլիս 1) արտաշափ մի և քառորդ մ'ալ վերոյիշեալ Մեստրէի մօտ տեղ մի՝ վերջը ուրիշ գետին ալ, և տասն տարի ետեւ կը ծախէ 10 արտաշափ, այլեւայլ գնով : — Ասոնցմէ վերջը ծանօթ է և Յովսէփ ո. Յովնաննոն, որու զոքանչն և անոր եղբայրն օժտի համար խոստանալով 1000 զուկատ, կիսուն տեղ կու տան (1673, նոյ. 26) ընչեղէն, կիսուն տեղ ալ 6 արտաշափ Պատուայի (Campo S. Piero) Ս. Պետրոսի զաշտ կամ արտ) վիճակին Պարպարիկոյ կոչուած մասին մէջ. ինքն ալ ընդունելութեան գիր տուած է (1675, դեկտ. 22) : Ասոնցմէ ետքը նորագոյն ժամանակաց մէջ՝ երբ բազմացան Հայք ի Վենետիկ և անուորեցան, յայտ է որ կարողութիւն ունեցողք՝ ցամաք երկրի վրայ ալ առն և գետին ստացեր են :

Շարունակելի

